

Co do jména – pracovní list

Pracovní list 1: Jména

Individuálně:

Napiš své jméno tiskacím písmem.

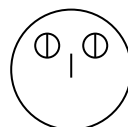
Napiš své jméno psacím písmem.

Podepiš se.

Znamená tvé jméno něco? Připomíná nějaké české slovo?

Dá se tvé jméno snadno přeložit do některého cizího jazyka?

Líbí se ti tvé jméno?

Zdroj obrázků: Autorský tým

Čti:

V českém jazyce se rozlišuje křestní jméno a příjmení. Příjmení často sdílejí lidé v blízké rodině, křestní jméno dostávají při narození. Když se někomu představujeme, je v našem jazyce i v mnohých dalších jazycích zvykem uvést nejdříve křestní jméno a po něm příjmení. A tak se pozná, že je *Milan Veselý* z rodiny Veselých a jméno Milan dostal při narození. Existují ale země (např. Maďarsko nebo Čína), kde jsou zvyky jiné. V takovém Maďarsku se někdo představí *Varga Péter*; je z rodiny *Varga* (u nás bychom řekli *Švec*) a při narození mu vybrali jméno Péter (u nás bychom řekli Petr).

Napiš své jméno tak, že začneš příjmením. Cítíš nějaký rozdíl?

Čti:

„... Přezdívky jsou dobré. Všichni mí kamarádi mi říkají Sting. Moje žena mi říká Sting. I mé děti vědí, že jsem Sting. Když se narodíš, rodiče ti vyberou jméno, ale to tě ještě neznají. Ale když ti dají kamarádi a přátelé dobrou přezdívku, ti tě znají, a ta přezdívka ti potom sluší...“

Ve skupině:

Povídejte si:

- Připomeňte si navzájem svá jména a příjmení.
- Říká vám někdo celým jménem? Kdy?
- Má někdo z vás dobrou přezdívku? Jak vznikla?
- Jde z vašeho jména něco zjistit o tom, kdo jste? (kluk, holka, odkud jste)
- Jaké jiné jméno by se vám líbilo mít?
- Jmenovala se vaše maminka dříve (před svatbou) nějak jinak?

Sestavte plakát/poster, na kterém jako skupina představíte svá jména (křestní jména, příjmení, přezdívky, jak vám říkají doma, oblíbená jména).

Představte plakát ostatním skupinám.

Pracovní list 2: Křestní jména

Individuálně:

Čti:

V Jižní Africe bývalo zvykem, že první syn v rodině se jmenoval po tatínkovi svého tatínka, druhý syn po tatínkovi své maminky a třetí syn po svém tatínkovi. První dcera se jmenovala po mamince své maminky, druhá dcera po mamince svého tatínka a třetí dcera po své mamince. Někdy tedy teprve sedmému dítěti rodiče jméno vybírali.

Jak by ses jmenoval/a, kdyby se stejné pravidlo používalo i u nás?

Naopak ve Vietnamu se nikdo nesměl jmenovat stejně jako některý starší člen rodiny. Tím se starším vyjadřoval respekt. Děti se nepojmenovávaly ani po zemřelých příbuzných, aby jejich duše měla klid.

Mohl/a by ses jmenovat, jak se jmenuješ, pokud by se stejný zvyk ctíl i u nás?

V Rusku dostávají chlapci druhé jméno pro svém tatínkovi (s příponou -ic, -evic nebo -ovic), dívky dostávají druhé jméno po mamince (s příponou -evna, -ovna). A tak víme, že když se někdo jmenuje *Anton Pavlovič Čechov*, jeho tatínek byl Pavel.

Jak by vypadalo tvoje druhé jméno, pokud by se stejný zvyk ctíl i u nás?

Používají se v češtině nějaké varianty tvého jména? (Např. Tomáš, Tom, Tomík, Tomášek.)

Víš, jak zní tvé jméno v jiných jazycích? (Např. Peter, Péter, Petr, Pierre, Piotr, ...)

Ve skupině:

Povídejte si:

- *Ukažte si navzájem pracovní listy. Podařilo se vám odpovědět na všechny otázky?*
- *Napište na jeden velký papír každý ve skupině křestní jména svých tří kamarádů.
Která jména se objeví nejčastěji?*
- *Které je nejčastější jméno ve vaší třídě?*
- *Znáte nějaká zajímavá jména v cizích jazycích?*
- *Jaká zajímavá jména mají postavy ve vašich oblíbených filmech/knihách?*

Pracovní list 3: Příjmení

Čti:

Systém děděných rodinných příjmení se pravděpodobně nejdříve rozvinul v Číně. Existují pro to doklady z období cca 2 800 př. n. l.

V Evropě se asi nejkomplexnější systém jmen rozvinul ve starověkém Římě. S pádem impéria se děděná jména přestala používat a objevila se znovu mnohem později. Když bylo třeba rozlišit více lidí stejného jména ve větších sídlech, začal se objevovat systém přízvisek. Ta zpravidla využívala:

- ❖ otec – přízvisko odkazující ke jménu otce
- ❖ místo – přízvisko odkazující k místu, kde člověk žije nebo kde se narodil
- ❖ povolání – přízvisko odkazující k povolání
- ❖ přezdívka – přízvisko odkazující k charakteristickému znaku, jako je vzhled, osobnost, či zvyk; zajímavé je, že přezdívku si člověk nevolil sám, ale vybrali mu ji příbuzní, přátelé, sousedé, nezdívka i nepřátelé

Spadá tvé příjmení do některé z těchto skupin?

Po roce 1 500 se začal šířit zvyk uvádět dědičné jméno. Mnoho lidí začalo používat své přízvisko jako příjmení a předávalo jej svým dětem. V některých jazycích například přípona *-sen* označovala otce, a tak Olaf, syn Jana Hendricksena, by se sice dříve jmenoval Olaf Jansen, ale po ustálení příjmení mu zůstalo rodinné příjmení a byl z něj Olaf Hendricksen. Přípony pomáhaly utvářet příjmení v mnoha evropských kulturách, a tak švédské příjmení Andersson znamenalo syn Anderse (česky Ondřeje), španělské příjmení Fernandez znamenalo syn Fernanda (česky Ferdinanda), irské příjmení Mac Donald znamenalo syn Donalda a příjmení O Henry znamenalo vnuk Henryho (česky Jindřicha).

V některých zemích se tento systém (patronymie) zachoval dodnes. Na Islandu se dědičná příjmení neuvádějí a muž (chlapec) nese jméno svého rodiče (nejčastěji otce) s příponou *-son* a žena (dívka) s příponou *-dóttir*.

Jak by vypadalo tvé jméno, kdyby ses narodil/a na Islandu?

V maďarštině se u synů používala přípona *-fi*, a tak Zoltán (Štěpán), syn Pála (Pavla), by se jmenoval *Pálfi Zoltán* (protože příjmení se uvádí na prvním místě). V rumunštině se používala přípona *-escu*.

Jak by tvé jméno vypadalo, kdyby ses (tehdy) narodil/a mezi Maďary či Rumuny?

Spojte jméno vlevo s informací o jeho nositeli vpravo:

Thomas Mac Donald	Pálův (Pavlův) syn
	Sergejův syn
Pálfi János	Ir
	Maďar
Daniel Alfredson	Rus
	Islandčan
Roman Sergejevič Šoskin	Alfrédův syn

